

Píseň: EZ366 - Zavítej k nám, Duchu svatý + **modlitba;** **Oddíl k výkladu:** Sd 6, 25-40

Milí přátelé,

na posledním setkání jsme se věnovali pokračování Gedeonova rozhovoru s Božím poslem, posléze s Hospodinem samotným. Gedeon měl opodstatněné pochybnosti, zda skutečně hovoří s Hospodinovým poslem - prokázat to měla hostina v podobě vývaru, chlebu a masa. Posel dal vývar vylít, tak se prokázal jako skutečně posel *Hospodinův*, protože polévky či vývary nepatří k obětinám Hospodinova kultu.

Na stejně opodstatněné Gedeonovo zděšení, které bylo reakcí na Gedeonovo uvědomění, s kým skutečně hovořil, pak Geden slyšel Hospodinovo: Pokoj tobě. Neboj se. Nezemřeš.

Vyslání

Již v závěru minulého výkladu jsem však zdůrazňoval, že cesta k Hospodinově pokoji, k Božím pokoji, vede často mnohými bouřemi a zemětřeseními. To proto, že člověk si utváří svůj mikro- (individuální, rodinný a vnitřní) i makro-svět (společnost) dle své libovůle, tedy svévole. A tak často zcela v rozporu s Boží vůlí. Náprava, narovnání takto pokřiveného tedy nebývá ani snadná ani bez otřesů.

Po Gedeonově strachu ze smrti a Božím upokojení tak nastupuje Boží mise (z latiny, dosl. „vyslání“): Zbořit Baalův chrám a zasvětit oblast Hospodinu skrze jeho oltář. A aby toho nebylo málo: Tento nový oltář má být na kopci. Tedy na viditelném místě - jaký rozdíl proti Gedeonově schovávání se v lisu (Sd 6, 11) a bourání kůlu v noci (Sd 6, 27). Změna zasvěcení místa tedy má být zřetelná a viditelná, nikoli skrývaná, ačkoli na vlastně nepřátelském území. Snad tedy chápeme, proč Gedeon a jeho deset příznivců jednají pod záštitou noční tmy.

Tedy uvědomme si, že Gedeon riskoval velmi mnoho - jak to také prozradí pokračování příběhu: 1) Hněv Baalových věrných,

kteří by ho mohli v odpovědi na znesvěcení také zabít - jak se o to také pokusí (Sd 6, 30).

2) Riskuje nenávisť i fyzický konflikt také se svými nejbližšími. Baalův oltář a kůl patří Gedeonově *otci*.¹

Tak jde Gedeonovi o život, o společenské postavení, o zázemí rodiny a domova - zkrátka o všechno. A toto všechno Gedeon vsadí na jedinou kartu - Hospodinovo zaslíbení. Také proto je tak významnou postavou mezi soudci.

Druhý býček

Informace z v. 25, že Gedeon má obětovat *druhého* býčka, není úplně srozumitelná. Rukopisy ukazují, že ani ve starověku překladatelé do Septuaginty nevěděli s jistotou, co tento termín znamená².

Pokud byl skutečně zamýšlen druhý býk, pak by pravděpodobně šlo o následující: V Hospodinově kultu bylo Hospodinu obětováno prvorozené/prvotina úrody.³ Stejně však v kenaanských kultech plodnosti, mezi nimiž měl Baal přední postavení. Gedeon tedy nemohl obětovat prvorozeného býka, protože ten *již byl* obětován, nebo alespoň zasvěcen, Baalovi, jehož oltář a kůl (= svatyně) stály na pozemku Gedeonova otce. Nezbyvá tedy než obětovat dalšího v pořadí.⁴

Reakce na Gedeonovu misi

Gedeon úkol přijme. Pro mnohé překvapivě - ale právě proto byl vybrán Gedeon. Ten, který na pozdrav Božího posla reaguje bojovně, vždyť „jak by mohl být Hospodin s námi, když se nám tohle vše děje?“ Ten, který v odpovědi od Boha slyšel: „V této síle

¹ Na minulém setkání zazněla otázka, co o Gedeonově otci víme: Tento příběh prozrazuje to podstatné o něm. Byl snad alespoň sympatizantem Hospodinovým, ale jen skrytě. Alespoň vnějšně plnil kult Baalův. Možná až láska k synovi, kterému šlo o život, ho donutila změnit názor?

² Ti překládají „tučného býka.“

³ Proto je poslední egyptskou ranou smrt *všeho* prvorozeného (Ex 11, 5). O zasvěcení prvorozeného Hospodinu např.: Ex 13, 2+Lv 27, 26+Nu 3, 13. Toto také hraje roli v případě Samsona a také Ježíše! Možná jen proto bylo důležité, že Marie byla pannou?

⁴ O zákazu obětovat prvorozené, kdyby bylo nečisté, viz např. Lv 27, 27.

jdi a vysvobodíš Israelce.“ Gedeon toužil po tom, aby příběhy, které o Hospodinu slychal, byly pravdivé. Hlubce v Hospodina doufal. A tak ve chvíli, kdy dostal příležitost projevit své doufání a spolupodílet se na Božím díle, přidal se. Ačkoli tím riskoval úplně vše.

Mise se vydařila - oltář v noci Gedeon s pomocníky zbořili, stejně jako kůl. Ba dokonce z třísek kůlu zapálili na novém oltáři na kopci Hospodinovu obět'.

Dohledat ráno viníka, nebylo pro představitele obtížné - nový oltář stál nahoře na kopci a hořel tam oheň. Ledaskdo mohl slyšet či vidět rámus, který provázel bourání Baalova oltáře a kůlu či budování nového.

Představitelé města, možná také Baalova kultu, tedy přicházejí za Joášem, Gedeonovým otcem. Tedy za tím mužem, na jehož pozemku Baalova svatyně byla a jehož prvorozený býk byl Baalovi zasvěcen.

Ať už byl Joáš oddaným Baalovým následovníkem nebo jím byl jen naoko, rozhodl se krýt svého syna. Ba dokonce ironií, která však je takřka neprůstřelným argumentem pohanským kultům: Pokud je váš bůžek tak mocný, ať si sám vede při. A je jedno, jestli jde o Baala, peníze, konexe, slávu, zdravíčko či další: Tak ať tě tedy tvoje božstvo zachrání, člověče, když sis ho vybral! Nebo ať brání alespoň samo sebe - pokud není bezmocným kamenem, dřevem, výrobkem lidských rukou nebo božstvem bez zájmu na tobě.

Představitelé nemohou nic namítat a tak odcházejí. Joáš, Gedeonův otec, tedy ukazuje buď, že láska k synovi je silnější než důvěra v hluchá a slepá božstva, nebo že Joáš byl celou dobu tajným sympatizantem Hospodinovým, a vztah k Baalovi jen hrál. V obou případech je tak zesměšněn kult Baalův. A dalších idolů a bůžků. Protože se ukazuje, jak slabými jsou.

Změna jména

I v nedavném kázání jsem hovořil o důležitosti jmen v Bibli. Dalším příkladem je dnešní Gedeon - Jerubaal. Dodejme však, že

výklad „odpůrce Baalův“ je značně pozdní a zbavuje jméno ironie, která je celému oddílu vlastní (pokolikáté už, v knize Sd?).

Jerubaal totiž v překlad znamená „kež se Baal prokáže velikým.“ To je nové Gedeonovo jméno, kterému snad rozumíme vzhledem k příběhu. Gedeonovo nové jméno odkazuje na původní situaci, konflikt i jeho rozřešení: Tak pokud je Baal veliký, ať to Gedeonovi nandá za to, že mu zbořil svatyni! Hloubka ironie tohoto nového jména je pak umocněna tím, že Gedeonovi se nejen nic nestane, ale zanedlouho porazí armádu, která se přijde mstít za znesvěcení Baalovy svatyně.

V Bibli, zejména ve Starém zákoně, je tedy velmi mnoho ironie a sarkasmu. Zejm. v knize Sd.

Pomsta Baalovců

Místní představitelé se nechali umluvit - možná sami nebyli tak úplně příznivci Baala. Midjánci, Amálekovci a další však byli. A když uslyšeli, že někdo rozbil jejich svatyni, přišli se mstít. Takováto reakce je bohužel živá a aktuální dodnes. Stejně jako nesklobitelná s biblickým zjevením.

Gedeon je v odpovědi na toto tažení obdarován Božím duchem, jak tomu v knize Sd bývá, má-li dojít na fyzický boj. Doslova je však Gedeon do Božího ducha oblečen (l-v-s; králíčti: posilnil). I křesťanství prozrazuje nezvládnutost lidského násilnictví, také v překladu. Duch Hospodinův Gedeona nevyzbrojil, nýbrž oblékl. Podobné přeznačení o mnoho později přinese apoštol Pavel v oné „duchovní zbroji“ v Ef 6, 13-19).

Prvním následkem tohoto oblečení je pak svolání pomoci. Tedy ne heroický výkon jednotlivce (to až Samson, poslední soudce), nýbrž společný zápas společenství. A dodejme, že první, které k sobě svolává jsou tzv. Abíezerovci.

Slovo abíezer nalezneme také jako název pomocníků Abrahamových, když plánuje zachránit Lota. Abíezer však znamená „můj otec je pomoc.“ Tedy šlo zřejmě o muže, které zprostředkoval Gedeonův otec. A zároveň jde o vyznání Gedeonovy vděčnosti vůči otci, který ho nevydal Oferským

představitelům po zboření Baalova oltáře a kůlu. A navíc mu i nadále poskytoval pomoc a podporu.

Tato událost je také veledůležitá pro Gedeonovo rouno v závěru oddílu. Mnozí vykladači a faráři totiž pojmají Gedeonovo nakládání s rounem za znak nedověry, slabosti ba magie. Ale on tak činí již *oblečen Duchem Hospodinovým!*

Duch Hospodinův tedy nečiní z člověka supermana, ba ani neruší lidské pochybnosti. Možná dokonce naopak - měl by vzbuzovat pochybnosti větší. Skutečně to, co vnímám, je duch Boží? Není to duch pýchy a nabubřelosti nebo např. adrenalinu?⁵

Gedenova pochybnost a touha ujistit se o tom, v čího ducha je oblečen, jsou tedy zcela legitimními. A také následováníhodnými příklady. Jen hlupák a pyšný si je jist tím, že vlastní pocity, dojmy a zážitky jsou přesně tím, za co je považují. Jakoby nestály za pádem člověka z Gn 2 a 3. Jakoby nestály za tolika omyly všedního života znovu a znovu.

Hospodin se rozhodl Gedeonovi opět odpovědět. Stejně jako u vinného lisu, kde Gedeonův příběh začal. Rouno je skutečně první ráno zcela promočené - dokonce mnohem víc než by mělo být (srv. „koflík rosy“), zatímco okolní tráva je suchá. To je však ještě představitelné, právě u materiálu typu ovčího rouna (Gedeon tedy jde od pravděpodobnějšího k méně pravděpodobnému).

Druhé ráno je však právě ovčí rouno suché, ale všude kolem je rosa. To je velmi, velmi nepravděpodobná situace. Gedeon tedy uvěří, že jde o Hospodinovo znamení, o které žádal.

Dodejme také, že se to děje „na humně,“ tedy na viditelném místě. Celé toto dění tak není jen pro Gedeona, ale pro všechny, kteří se sešli v malé hrstce tváří v tvář nepříteli, kterého „bylo jako kobylek a jako písku na mořském břehu“ (Sd 7, 12).

Mnozí přivolání totiž také velmi pochybují (Sd 7, 2-3), protože přišli jen kvůli tomu, co o Jerubaalovi (srv. význam) slyšeli. Ale o tom víc až příště.

⁵ Např. u Jiftácha pak uvidíme, že na tyto pochybnosti lze však reagovat také zcela pomýleně a vposledu destruktivně, protože magicky. „Oblečení“ Božího Ducha tedy nijak neproměňuje lidskou podstatu ani nezbavuje svobody či zodpovědnosti.

Závěr

Člověk oblečen do ducha Hospodinova *není* zbaven pochybností, spíše naopak. Není zbaven ani svobody ani zodpovědnosti. Vrábí se nám stejně např. u soudce Jiftácha nebo u Ježíše v Getsemane.

Pokud však člověk na základě svého prožitku nepochybuje, pak se naopak takřka jistě *nejedná* o ducha Božího, nýbrž o ducha pýchy, nabubřelosti či např. adrenalinu. Pochybnosti jsou vždy druhou stranou mince víry, důvěry, doufání.

Gedeon projevil velikou odvahu a spolehnutí na Hospodinovu misi, v níž, po vzoru Abrama, riskoval vše, co mu bylo vlastní, z čeho žil. A stejně jako Abram vyhrál skrze eso, jímž je právě Hospodinovo zaslíbení.

Píseň: EZ678 - Jeden Pán jedna víra + **modlitba Páně**

Rozhovor